

Nacka tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

Yttrande

Mål M 4617-13, överklagad dispens enligt artskyddsförordningen för åtgärder i samband med anläggande av slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, Östhammars kommun

Mark- och miljödomstolens underrättelse den 20 juli 2022 (aktbilaga 87) återopas.

Svensk Kärnbränslehantering AB ("SKB") besvarar domstolens frågor enligt följande.

1. *Mot bakgrund av att tillstånd enligt miljöbalken inte lämnats till det ansökta Kärnbränsleförvaret, vad menar SKB med att åtgärderna ska vidtas "som ett led i de inledande anläggningsarbetena"?*

SKB anför följande. Domstolens fråga hänför sig till följande mening i SKB:s begäran om deldom: "Länsstyrelsens beslut är dock utformat så att det åligger SKB att vidta vissa skadeförebyggande åtgärder innan gölar får fyllas igen som ett led i de inledande anläggningsarbetena för Kärnbränsleförvaret."

SKB vill förtydliga att det är igenfyllningen av gölar som utgör led i de inledande anläggningsarbetena för Kärnbränsleförvaret, inte den flytt av artskyddade djur som enligt villkor f) i Länsstyrelsens dispensbeslut måste föregå igenfyllningen.

En fångst och flytt av gölgroda och större vattensalamander (och dessas rom och yngel) enligt villkor f) i Länsstyrelsens dispensbeslut innebär alltså inte att SKB påbörjar den miljöfarliga verksamheten vid Kärnbränsleförvaret.

Igenfyllningen av gölar kommer inte att påbörjas förrän verkställbart tillstånd till den föreligger i KBS-3-målet.

2. *Kan samma begränsning av påverkan från Kärnbränsleförvaret på gölgroda och större vattensalamander uppnås om dispensåtgärderna utförs först efter att domstolen prövat ansökan om tillstånd till Kärnbränsleförvaret? Finns det med andra ord någon nackdel från artskyddssynpunkt med att avvakta med flytt av gölgroda och större vattensalamander till nyanlagda dammar?*

Som framgår av Länsstyrelsens dispensbeslut ska flytt av gölgroda och större vattensalamander (och dessas rom och yngel) ha genomförts innan igenfyllning av gölar får påbörjas. Det innebär att åtgärdernas genomförande är styrande för tidsplaneringen av anläggningsprojektet för Kärnbränsleförvaret.

Från artskyddssynpunkt är det angeläget att fångsten och flytten av gölgroda och större vattensalamander (samt dessas rom och yngel) får genomföras under tid på året då betingelserna är som mest gynnsamma. Som SKB utvecklat i sin begäran om deldom är det dessutom en fördel från artskyddssynpunkt om flytt kan genomföras ena året med möjlighet till kompletterande flytt det påföljande året. Det skulle innebära att så många individer som möjligt räddas undan igenfyllningen.

Denna fördel riskerar att utebli om fångsten och flytten kan påbörjas först efter verkställbart tillstånd till anläggningsarbetena, eftersom åtgärderna då måste inordnas i den mycket omfattande produktionsplaneringen för anläggningsprojektet, där hänsyn även måste tas till andra miljökrav (exempelvis tid för utförande av grumlande arbeten i vatten och tid för inledande av bullrande arbeten). Det föreligger då en betydande risk för att fångsten och flytten nödgas utföras under en tid på året då betingelserna inte är optimala och utan möjlighet till kompletterande åtgärder det påföljande året. Alternativt kan en kravställning rörande fångst och flytt av de artskyddade djuren föranleda försening i byggstart av anläggningsprojektet med något eller några år, vilket skulle medföra i sammanhanget orimliga merkostnader för SKB. Ett års fördröjning av byggstart jämfört med vad som planerats utifrån tillståndsprövning, upphandling, resursallokering etc. kommer att medföra merkostnader i storleksordningen 900 miljoner kr.

3. *Har utförandet av de aktuella åtgärderna någon betydelse för SKB:s övergripande planering av byggandet av Kärnbränsleförvaret?*

Se punkten 2 ovan. Det är en uppenbar fördel för artskyddet och för den övergripande produktionsplaneringen om fångst och flytt av gölgroda och större

vattensalamander (samt dessas rom och yngel) kan planeras och genomföras tidigt som en fristående del i SKB:s produktionsplanering av anläggningsprojektet.

4. *Finns det med hänsyn till praxis i artskyddsfrågor skäl att göra en samlad prövning av samtliga åtgärder som kräver artskyddsdispens i anslutning till den fortsatta prövningen av SKB:s ansökan om tillstånd till Kärnbränsleförvaret?*

Regeringen har i särskilt beslut tillåtit verksamheten vid Kärnbränsleförvaret enligt miljöbalken. I beslutet har regeringen också tillåtit att mindre vattenområden (gölar) fylls igen. När det gäller artskyddsfrågorna har regeringen i beslutet (sid 26 f) uttalat följande:

”En förutsättning för att en verksamhet som träffas av förbuden i artskyddsförordningen ska vara tillåtlig är att det inte råder någon oklarhet om att dispens kommer att kunna ges. Frågan om verksamhetens förenlighet med artskyddsförordningen är därför en del av regeringens tillåtlighetsprövning. Regeringen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att underlaget i ärendet är tillräckligt för att konstatera att det, med krav på skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder, finns förutsättningar att ge de dispenser som krävs enligt artskyddsförordningen. Därmed bedömer regeringen att verksamheten är tillåtlig enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen.”

Regeringens tillåtlighetsbeslut innebär att det är klarlagt att de dispenser som erfordras för anläggandet och driften av Kärnbränsleförvaret ska ges och SKB har tagit som generell utgångspunkt att dispensfrågorna ska prövas samordnat med tillståndsprövningen i KBS-3-målet. Denna utgångspunkt gäller beträffande dispenser för åtgärder som ingår i anläggandet och driften av Kärnbränsleförvaret.

De åtgärder som omfattas av SKB:s yrkande om deldom (fångst och flytt av gölgroda och större vattensalamander samt dessas rom och yngel) ingår dock inte i anläggandet och driften av Kärnbränsleförvaret. De avser istället skyddsåtgärder som enligt Länsstyrelsens dispensbeslut ska vara vidtagna innan anläggningsarbetena för Kärnbränsleförvaret får påbörjas. SKB anser därför att det med hänsyn till gällande praxis inte finns något rättsligt hinder mot att medge dessa skyddsåtgärder genom ett särskilt avgörande. Att dispens för åtgärderna ska ges står

klart genom regeringens tillåtighetsbeslut och som utvecklats ovan föreligger skäl från artskyddssynpunkt att genomföra dem i ett tidigt skede av anläggningsprojektet.

Stockholm, Göteborg resp. Malmö den 25 augusti 2022

Svensk Kärnbränslehantering AB, genom

Per Molander
(enligt fullmakt)

Caroline Perlström
(enligt fullmakt)

Martin Johansson
(enligt fullmakt)